

Lieve gemeente en gasten,

Mijn land is jouw land, dat is het thema voor deze dienst.

Het is precies het omgekeerde van wat Ruth zegt tegen haar schoonmoeder Naömi: *“uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.”*

Ze zegt trouwens niet: uw land is mijn land, maar uw volk is mijn volk.

Plus daaraan toegevoegd: uw God is mijn God.

We hoeven dat niet gelijk op te vatten dat Ruth van religie is veranderd en zich bekeerd heeft, als je dat zo wilt noemen.

Op deze plek lijkt het beter om te zeggen dat zij van cultuur is veranderd.

Via haar schoonfamilie had ze kennis gemaakt met een andere cultuur.

Een cultuur die haar aansprak, meer dan de gangbare cultuur zoals ze die kende in Moab.

In de landen rondom Israël heerste een vruchtbaarheidscultuur.

Het ging er daarbij om dat het volk en de mensen sterk en vruchtbaar waren, dat was belangrijk.

In de godsdiensten bij die buurvolken werd dan ook de god van de vruchtbaarheid gediend: de Baäl en zijn vrouwelijke partner: Astarte.

We komen hen ook in de geschiedenis van Israël vaak tegen, als afgoden die steeds weer onder het volk opduiken.

De afgoden van vruchtbaarheid en van het sterk en krachtig zijn, met voorbijzien aan allen die dat juist niet zijn.

Door middel van de profeten verzet de God van de Bijbel zich steeds tegen deze afgoden.

Omdat het in de godsdienst van Israël niet gaat om de vruchtbaarheid en macht en kracht, maar om mensen.

Gewone mensen met al hun zwakheden en zwakke mensen die niet voor zichzelf kunnen zorgen.

In de regels en voorschriften van de godsdienst van Israël wordt ook altijd opdracht gegeven om acht te slaan op allen die zwak zijn en niet voor zichzelf kunnen zorgen, zoals de wees en de weduwe.

Ook het voorschrift dat we wat verderop in het boek Ruth tegenkomen, dat gaat over het lossen en op die manier zorgen voor de weduwe van het overleden familielid, dat voorschrift gaat ook hierover.

Over de zorg voor je medemens die niet voor zichzelf kan zorgen.

Dus een andere cultuur, waardoor Ruth werd aangesproken.

Het valt ook op dat noch bij haar noch bij haar schoonzuster Orpa over kinderen gesproken wordt.

Blijkbaar hadden zij geen kinderen gekregen tijdens hun huwelijk en telden zij daarom in Moab dan ook niet mee.

Ruth wil bij het volk van Naömi, het volk Israël horen, omdat zij voelde dat zij in die cultuur beter tot haar bestemming kon komen.

Uw volk is mijn volk, zegt ze.

Het bijzondere van het volk Israël is dat het vreemdeling zijn een bepalend motief is geweest in de geschiedenis.

Het volk stamde af van Abraham.

Abraham, die was weggetrokken uit zijn eigen land, bij zijn familie vandaan, ook omdat die cultuur hem niet meer aansprak en hij op zoek wilde naar iets anders.

Een andere plek waar hij beter tot zijn bestemming kon komen.

Zo kwam hij in het land Kanaän waar hij als vreemdeling woonde.

En zijn afstammelingen waren in Egypte terecht gekomen, ook als vreemdelingen en later als slaven.

Zij waren door God uit de slavernij bevrijd en op weg naar het beloofde land, die lange weg door de woestijn hebben zij moeten leren hoe het is om als vrij mens, met verantwoordelijkheid te leven.

Hoe je een samenleving opbouwt waarin ieder mens tot zijn en haar recht kan komen.

Daarvoor krijgen zij in de woestijn de geboden, de tien geboden en nog veel meer, 613 in totaal.

Geboden over hoe je een samenleving inricht.

En de motivatie voor die geboden die hoor je aan het begin van de Tien Woorden: *“Ik ben de Heer jullie God die jullie uit Egypte, uit de slavernij bevrijd heeft”*.

Omdat zij bevrijde mensen zijn moeten zij leren om zich nu ook zo te gedragen.

Ditzelfde motief horen we ook terug in het gebod dat vreemdelingen niet uitgebuit mogen worden:

⁹ *Vreemdelingen mag je niet uitbuiten. Jullie weten immers hoe het voelt om vreemdeling te zijn, omdat jullie zelf vreemdelingen zijn geweest in Egypte.*

Expliciet wordt het hier genoemd: je weet hoe het was om een vreemdeling te zijn, gedraag je daarom op een goede manier tegenover de ander.

Wat me ook opviel bij die geboden die gegeven worden, is dat zij ook gelden voor de vreemdelingen.

Het wordt er expliciet bij gezegd.

Bij de opbouw van het land en van de maatschappij heeft ook de vreemdeling een plek.

Terug naar Ruth, een verhaal over vreemdeling zijn.

Eerst was Naömi een vreemdeling geweest in Moab en nu is Ruth een vreemdeling in Israëel.

De twee weduwes komen in Bethlehem, maar er is niemand die het voor hen opneemt.

Zij zijn er aan zichzelf overgeleverd.

Ruth steekt de handen uit de mouwen om voor voedsel te zorgen.

Een buitenlandse vrouw, afkomstig uit Moab, de aartsvijand van Israël.

Dat zal niet meevallen.

Zij zal vast niet welkom zijn.

Zij komt op het land van Boaz terecht.

Deze Boaz blijkt nog verre familie te zijn.

En eigenlijk had hij als ver familielid de plicht om voor deze twee weduwes, Naömi en Ruth, te zorgen.

Zodat zij inkomsten hadden en zodat hun familienaam, de naam van de man van Naömi en van hun twee zonen niet zou uitsterven.

In de Bijbel heet dat “lossen”, weghalen uit de armoede.

Maar blijkbaar stonden de familieleden niet in de rij om hun los-plicht te doen.

Misschien waren de regels over hoe je met elkaar om moest gaan en over hoe je ervoor moest zorgen dat er niemand van honger en dorst omkwam, misschien waren die wel aanwezig, maar werden die niet zo nauwgezet opgevolgd.

Men stond niet te trappelen om hieraan gehoor te geven.

Naömi beseft dit en zij bedenkt een plan hoe Ruth en zij hun recht kunnen krijgen.

Ook in die tijd was dat al nodig.

Een riskant plan, maar het pakt goed uit en het lukt.

Je recht krijgen, datgene waar je recht op hebt, dat gebeurt bijna nooit automatisch.

Toen niet en nu niet.

Ruth en Naömi krijgen hun recht en Ruth wordt nu als vreemdelinge, als Moabitische helemaal opgenomen binnen het volk.

Zij wordt zelfs de stammoeder van koning David en via David van Jezus.

Zo wordt zij een stammoeder van het Messiaanse Rijk.

Het verhaal gaat over een vreemdeling zijn, verantwoordelijkheid nemen en recht verschaffen.

Geven waar iemand recht op heeft.

Ook vandaag de dag zijn dit nog geen automatismen.

Ook voor ons geldt dat we ons steeds weer daarbij moeten bepalen: geven we onze medemens waar hij of zij recht op heeft?

Geven we hulp waar hulp geboden is?

En werken wij zo mee aan de komst van het Messiaanse Rijk.

Amen